

POLİTİKA NOTU NO: 2

**Sancılı Geçiş Döneminin Son
Sarsıcı Halkası: ABD Yeni
Ulusal Güvenlik Stratejisi**

Mehmet Fatih Ceylan

23.12.2025

SANCILI GEÇİŞ DÖNEMİNİN SON SARSICI HALKASI: ABD YENİ ULUSAL GÜVENLİK STRATEJİSİ

Mehmet Fatih Ceylan

Dünyanın ortak değerleri savunan toplulukları birleşin! Özgürlüklerinizden başka kaybedecek bir şeyiniz yok.

Özet

21. yüzyıl başladığından bu yana küresel sistem ardı ardına darbe almakta. Dünya düzenine meydan okumalar ise 43. ABD Başkanı George W. Bush'la başladı. ABD revizyonizminin su yüzüne çıkması zamanla Rusya'nın saldırganlığa dayalı revizyonizmini tetikleyen ana etkenlerden biri oldu. Rusya'nın 2014 ve 2022'de Ukrayna'yı işgal etmeye yönelmesi sonucunda küresel düzen komaya girdi.

Bu kapsamda, 4 Aralık 2025'te ilân edilen ABD'nin yeni Ulusal Güvenlik Stratejisi, son derece sıradışı ve sarsıcı bir manifesto. Bu manifesto, "Amerikan Rüyası'nın" (*Pax Americana*) artık son bulduğunu ilân ediyor; istemeden de olsa, "Çin Rüyası'na" alan açıyor ve Ukrayna'da başlayan Rus saldırganlığına prim veriyor. Yeni Strateji belgesi, öncekilerden çok farklı bir yönelim ve içeriğe sahip. Bu çalışmada, alışlageldik kurallardan, değerler ve normlardan uzaklaşan ABD'nin açıkladığı yeni Stratejiyi kısaca mercek altına alacağız.

Trump 1.0'dan 2.0+'ya

4 Aralık 2025'te Trump yönetiminin ABD yeni Ulusal Güvenlik Stratejisini (White House 2025) açıklamasının ardından, deyim yerindeyse, kıtalararası bir dalgalanma yaşanıyor. Ortaya çıkan şok dalgaları hemen her coğrafyayı sarmalamış durumda (Cutler 2025; Tocci 2025; Bergmann 2025).

Çoğu siyasa yapımcısı ve uluslararası ilişkiler analisti yayımlanan Stratejinin lafzî ve bir ölçüde de yansıttığı ruhî yorumuna odaklanıyor. Diğer bir anlatımla, arkasında yatan süreci ve çerçeveyi, dolayısıyla 1. Trump Yönetimi ile Trump'ın ikinci döneminde sergilediği söylemler ve eylemler örüntüsünün bütünlüğüne uzak kalan metin analizlerine ağırlık veriyor.

Her iki Trump yönetimi kıyaslandığında ortaya “hüzün döngüsünün” beş aşamasını andıran bir tablo çıkıyor: inkâr, öfke, pazarlık, depresyon ve kabullenme. Başta Avrupa olmak üzere küresel ve bölgesel aktörler artık depresyon ve kabullenme süreçleri arasındaki bir mevzide konumlanmaya yöneliyor.

Trump’ın ilk başkanlık döneminde dile getirdiği, ancak o dönemin Amerikan toplumsal ve siyasal dengeleri nedeniyle hayata geçiremediği çıkışların hatırlanması önemli. Zira Trump, ikinci dönemine daha güçlü ve konsolide bir oy tabanı ve bu desteği yansıtan bir yönetim kadrosuyla başladı. Bu nedenle ilk dönemde uygulanamayan söylem ve eylemler, yeni dönemin Güvenlik Stratejisini anlamak bakımından açıklayıcı bir çerçeve sunuyor.

Yeni Strateji belgesi irdelenirken, Trump seçilmeden önce *Heritage Vakfı* bünyesinde Amerikan muhafazakâr çevrelerince hazırlanan 900 sayfalık “Liderlik için Yetki: Muhafazakâr bir Vaat- Proje 2025” (Heritage Foundation 2023) başlıklı belgede yer alan kurgu ve önerileri de anımsamak gerekir. Bu belge, Başkan’a sınırsız yürütme yetkisi vermeyi; dolayısıyla fren ve denge sistemini alt üst etmeyi, hükümet organlarını dilediğince budamayı; ABD’ye olan göçe karşı çok sert tedbirler almayı; enerji, iklim, ticaret, eğitim, adalet, teknoloji gibi alanlarda bugün uygulamalarına tanık olduğumuz ve yeni Güvenlik Stratejisi bakımından yönlendirici ilke ve esasları içermekteydi. Bu itibarla, yeni Strateji’ye güçlü bir zemin oluşturmıştır. Proje 2025 belgesi optiğinden bakıldığında bugünkü ortamı ve bunun yarattığı şok dalgalarını garipseyenlere şaşmamak mümkün değildir.

Trump’ın iki dönemindeki söylemleri ve uygulamaları karşılaştırıldığında, değişen olgunun Trump’ın kendisi olmadığı, değişken unsurun Amerikan siyaseti ve toplumunun ve hatta bugün sahneye hâkim bulunan teknolojik oligarkların yön verdiği ABD yerleşik düzeninin tercih ve çıkarlarının olduğu öne sürülebilir.

Trump’ın ilk döneminin ürünlerinden olan 2017 Ulusal Güvenlik Stratejisi (White House 2017) incelendiğinde, karşımıza özünde devamlılığı olan (“Önce Amerika”), ancak yeni Stratejiden ayrışan bileşenlere sahip bir metin çıkmaktadır. Yenisine kıyasla çok daha kapsamlı olan 2017 Stratejisi, öncelikle küresel ortamın çerçevesini çizmekte ve ABD’nin açık tehdit algısını ortaya koymaktadır. Bu açıdan geleneksel bir Strateji örgüsüne sahiptir. ABD’ye yönelik konvansiyonel ve asimetrik tehditleri tanımlamaktadır.

Bu çerçevede, ilk dönem stratejisinde ABD’nin değer ve çıkarlarını tehdit eden iki ana revizyonist güç Çin ve Rusya olmuştur. Bu stratejik rakiplerin yanında devlet aktörleri olarak Kuzey Kore ve İran sıralanmıştır. Devlet dışı aktörler olarak ise cihatçı teröristler ve sınır aşan organize suç örgütleri tehdit değerlendirmesi kapsamında yer almıştır. Rusya’dan algılanan tehdit karşısında ABD, Rusya’nın Batı’nın liberal dünyasının ortak değerlerini, güvenlik çıkarlarını ve paylaşılan vizyonunu zayıflatmaya dönük yıkıcı ve saldırgan eylemleri karşısında, Avrupalı müttefik ve ortaklarıyla birlikte işbirliğini derinleştirmiş ve onlarla birlikte çalışmıştır. Aynı işbirliği ve ortak çalışma Kuzey Kore ve İran’dan kaynaklanan tehditler için de geçerli olmuştur.

Hint-Pasifik bölgesinde Çin'in iddialı ve zorlayıcı tutumu karşısında da başta bu bölgedeki müttefik ve ortaklar dahil olmak üzere, Avrupalı müttefiklerle işbirliğine dayalı bir anlayış geliştirilmişti. Dolayısıyla, Tayvan'ın savunulması ABD'nin "Tek Çin" politikasıyla uyumlu olmuş (Goldstein 2023); bu çerçevede Hint-Pasifik bölgesinde denizlerde seyrüsefer özgürlüğünün sağlanmasına öncelikler arasında yer verilmişti. Diğer yandan, Rusya ve Çin'in niyetlerinin sabit olmadığı görüşünden hareketle bu iki ülkeyle karşılıklı çıkarlar örtüştüğü ölçüde işbirliği yapılması mümkün olmuştur. Bu açıdan bakıldığında Trump'ın, Rusya ve Çin'le ilişkilerde izlenebilecek yola dair 2017 Stratejisine yansıtılan yaklaşımı, temel yönelimi itibarıyla Obama'nın bu iki ülke için ortaya koyduğu "doktrinle" bir ölçüde uyumlu addetmek mümkündür. Obama'nın, ikinci döneminde Rusya'yla ilişkilerde yeni bir ayar (*reset*); aynı zamanda bir Pasifik gücü olarak ABD'nin Çin'le ilişkilerinde ABD çıkarlarının elverdiği ölçüde işbirliğini ön plana çıkaran, dolayısıyla Trump'ın yaklaşımından çok da sapmayan bir tutum ortaya koyduğu kayıtlardadır.

İlk dönemin Strateji belgesindeki bölgeler sıralaması da ilgi çekicidir. Buna göre, sıralama Hint-Pasifik'le başlamakta, bu bölgeyi Avrupa, Orta Doğu, Güney ve Orta Asya, Batı Yarımküre ve Afrika takip etmektedir. 2025 Stratejisinde ise, bölge sıralamasında Batı Yarımküre başı çekmekte, bunu Asya, Avrupa, Orta Doğu ve Afrika izlemektedir (Balta 2025). Bu hiç kuşkusuz önemli bir ayrımdır ve sıralamada dahi Avrupa yeni Stratejide tenzil-i rütbeyle maruz kalmıştır.

2017 Stratejisi, Trump ve ekibinin ikinci kez işbaşına gelirken ve geldikten sonra sürekli eleştirdikleri değerler sisteminden, bu itibarla "woke kültüründen" derin izler taşımaktadır. Bu Strateji yayımlanmadan önce Trump'ın Temmuz 2017'de dile getirdiği şu ifade şiddetle eleştirdiği bir woke anlayış olarak metinde alıntılanmaktadır: "Her şeyden önce, her insanın onuruna değer veriyoruz, her insanın haklarını koruyoruz ve her insanın özgürlük içinde yaşama umudunu paylaşıyoruz. Biz buyuz." (Harding 2025: 3) ABD'nin Avrupa'yla birlikte sahip olduğu ortak değerlere dair diğer bir saptama ise metne şu şekilde yansımıştır: "Güçlü ve özgür bir Avrupa, Amerika Birleşik Devletleri için hayati önem taşımaktadır. Demokrasi, bireysel özgürlük ve hukukun üstünlüğü ilkelerine olan ortak bağlılığımız bizi birbirimize bağlamaktadır" (Kimmage 2025: 4).

ABD'yi, "geçmişteki görkem ve kahramanlarını yaşatmak suretiyle altın çağa taşıma" iddiasıyla hazırlanan (Iyengar ve Lu 2025: 2), olgun bir strateji örgüsünden uzak, adeta bir seçim bildirgesi niteliğindeki 2025 Stratejisi, kendi içinde çelişkili unsurlara yer veriyor olsa da Trump yönetiminin dünyaya bakışını ve ruh halini çarpıcı biçimde ortaya koymaktadır.

Stratejide, Soğuk Savaş'ın sonundan itibaren yayımlanan strateji belgeleri birer "temenni listeleri ve arzulan- ancak gerçekleşmeyen-sonuçlar" olarak nitelenmekte (Daalder 2025: 8) ve belirsizlik içeren klişeler sınıflandırmasına tabi tutulmaktadır. Dolayısıyla Trump ve ekibi, neredeyse son 40 yılda iktidara gelen tüm Cumhuriyetçi yönetimleri, kendi ilk

dönemi dahil, eleştirerek işe başlamaktadır. Bunun altında Trump'ın liberal değerlere dayalı uluslararası düzene karşı sergilediği duruş hiç şüphesiz ana etkenler arasındadır. Strateji metninde, ABD çıkarlarına hizmet ettikleri sürece Washington'un, çeşitli ülkelerin yönetimindeki otokratlarla çalışmayı sürdüreceği kaydedilmektedir. Hem ilk döneminde hem de ikinci döneminde otokrat liderlere çeşitli vesilelerle güzellemler yapmayı esirgemeyen bir şahsiyetin bu düşüncesinin ABD stratejisine yansması yadırgatıcı değildir.

Yeni Stratejinin odağı dış politika olarak açıklanmaktadır. Bu çerçevede, ABD için ilk sırada yer alan Batı Yarımküre'nin, ABD için tehdit oluşturan, özünde asimetrik sınamalara karşı güvenlik ve istikrarının sağlanması öncelikli hedeftir. Bu Yarımküre için öngörülen yaklaşım, Stratejideki tanımıyla "Monroe Doktrini'nin Trump Uzantısı"dır. Doğrudan telaffuz edilmese de Çin başta olmak üzere yabancı güçlerin Kuzey-Orta-Güney Amerika'ya özellikle ekonomik-ticarî alanda nüfuz etmelerinin önünün kesilmesi hedeflenmektedir. Bu hedef, Rusya'nın kendi yakın coğrafyası (*near abroad*) için belirlediği yaklaşımı andırmakta ve Amerika kıtasının bütününün ABD'nin arka bahçesi olarak görüldüğünü net biçimde ortaya koymaktadır.

Diğer bir dış politika hedefi Hint-Pasifik bölgesindeki özellikle deniz ticareti yollarının açık ve serbest olmasını ve tedarik zincirleri ile kritik maddelere (mineraller ve nadir toprak elementleri) erişimin emniyete alınmasını sağlamaktır. Bu hedef, Trump'ın her vesileyle eleştirdiği Biden'ın Eylül 2021'de açıkladığı Hint-Pasifik Stratejisi'yle uyum halindedir (White

House 2021). Dolayısıyla, yenilik içermemektedir.

Üçüncü sırada gelen ve ABD'nin kendi kültürel kodlarının yattığı Avrupa'ya ilişkin hedef, bugüne değin ABD yönetimlerinin bu kıtaya yaklaşımını ters yüz eden bir temele dayandırılmaktadır. Avrupa'ya, Avrupa uygarlığının ve Batı kimliğinin yaşatılmasında özgüven "aşılması" gerektiği savunulmaktadır (Kelly ve Poast 2025). Bu garip telkin, Fransız Devrimi'nden mülhem "her devrim kendi çocuklarını yer" tezine yakınsayan bir anlayışı ortaya koymaktadır. Bu çerçevede Batı dünyasını kendi bünyesinde ayrıştıran bir eğilimi sergilemektedir.

Dördüncü hedefte, Ortadoğu'nun petrol ve doğalgaz kaynaklarının hasım bir gücün (Çin) egemenliği altına girmesine karşı çıkılmakta; diğer yandan, ABD'nin artan hidrokarbon üretimi ve ihracatı dolayısıyla "bitmeyen savaflara" sahne olan Ortadoğu odağının ABD açısından artık gerilediği kaydedilmektedir. Son hedef ise, ABD'nin yeni ve gelişen teknolojilerde üstünlüğü elde tutmasını sağlamaya dönük önceliklidir.

Tüm bu hedeflere varılmasında çeşitli başlıklar altında münhasıran ABD çıkarlarını önceleyen, müttefik ve ortakların beklenti ve çıkarlarını umursamaktan uzak, çıkarıcı, fırsatçı ve salt merkantilist al-ver ilişkisine (*transactionalism*) dayalı bir tutum yatmaktadır.

Bu son Stratejiyi, Amerikan iç siyasetinde gözlenen, geleneksel "Beyaz Anglo-Sakson Protestan" (WASP – *White-Anglo-Saxon-Protestant*) çevrelerin etkisine dayalı kültür damarının, "Beyaz Anglo-Sakson

Evanjelist” anlayışa “terfi etmesi” olarak okumak da mümkündür. Dünya düzeni için bünyesinde ciddi riskler barındıran bu damarı güncellenmiş ve kendi elitlerini yaratan kendine özgü yeni bir woke kültürü olarak tanımlamak da olasıdır.

Değerlere Elveda; Kural Tanımazlığa Merhaba

“Trump çarpanını” yücelten yeni Stratejiyi, 21. yüzyılın başından bu yana ABD’nin dünyaya yaklaşımında giderek yer eden revizyonist tutumun son derece çarpıcı biçimde dışa vurduğu, Soğuk Savaşın bitmesini takiben kendisinin öncü rol üstlendiği liberal ideolojiye ve bunun dayandığı küreselleşmeye meydan okuyan kurumsal değil, kişisel bir manifesto olarak değerlendirmek olasıdır. Stratejiyi uygulamak için gerekli kaynakların sağlanmasını başkanlık diplomasisine indirgeyen ve ABD’nin bunu ancak “yetkin bir liderlik” (elbette Trump’ın liderliğinde!) altında gerçekleştireceğini öne süren bir anlayış başka türlü izah edilemez.

Stratejiye çok taraflılık prizmasından yaklaşıldığında ortaya karışık sayılabilecek bir tablo çıkmaktadır. Batı Yarımküre açısından bakıldığında ABD’nin tecrit politikasına geri döneceği ve Kuzeyiyle-Güneyiyle Amerika kıtasına yabancı güçlerin yan gözle bakmasını engelleyecek bir yol izlemeyi öngördüğü aşikardır.

Diğer bölgeler açısından farklılık arz eden bir durum mevcuttur. Farklı coğrafi kuşaklara yaklaşımda, ABD Bağımsızlık Bildirgesi’nde yer alan “Müdahaleciliğe Karşı Eğilim” ilkesi öne çıkarılmakla birlikte, gerekli

durumlarda “meşru müdahale” için eşiğin yükseltilmesi zorunlu görülmektedir. Müdahaleciliğe karşı sıkı sıkıya bir duruş sergilenmemesi gerektiği belirtilmektedir.

Amerika kıtası dışındaki bölgelerde müttefik ve ortak olarak görülen aktörlerin kendi güvenliklerini sağlamada sorumluluk üstlenmeleri, savunma harcamalarını arttırmaları ve ABD çıkarlarıyla uyumlu hareket etmeleri kaydıyla bu kategoriye giren aktörlerle ekonomik-ticarî-güvenlik-altyapı-teknoloji alanlarında iş birliklerinin güçlendirilmesi hedeflenmektedir (Slattery ve Pamuk 2025).

Küresel roller üstlenmekten kaçınacağını açıklayan ABD, diğer devletlerle ilişkilerinde temel eksen olarak ulus-devlet yapılanmalarını esas alacağını ilân etmesine karşılık ABD çıkarlarıyla örtüştüğü ölçüde “seçici çok taraflılığa” yöneleceğini de ortaya koymaktadır. Örneğin, Hint-Pasifik’te Hindistan, Avustralya ve Japonya ile güvenlik ve savunma alanları dahil çeşitli alanlarda işbirliğini güçlendirme gereğinden bahsedilmesi seçici çok taraflılığın tezahürü olarak kabul edilebilir. Keza, müttefik ve ortaklarına Küresel Güney için müşterek bir plan geliştirilmesi çağrısında bulunması da diğer bir örnektir.

Geleneksel çok taraflılığın ulusların egemenliğini zayıflattığını iddia etmekte, bu çerçevede Avrupa-Atlantik güvenliğinin belkemiğini oluşturan NATO’nun Avrupalı müttefiklerini, diğer aktörlere nazaran daha fazla hedef tahtasına oturtmaktadır. Oluşumuna liderlik yaptığı ortak değerlere, kurallara ve normlara mesafe koyarken, Avrupa’ya “Batı uygarlığı” dersi vermeye kalkışmakta ve üstüne vazife olmayacak

şekilde “Avrupa’yı Yeniden Büyük Yapma” misyonunu öne çıkarmaktadır. Kendi yönetimi ABD’de toplum üzerindeki baskıyı arttırır ve düşünce serbestliğine kısıtlamalar getirmeye yönelirken, bu çarpık tasarruflarını Avrupa’ya yansıtmak suretiyle aşırı sağ akımlar için alan açmakta, popülizmin yelkenlerini doldurmaktadır. Üstü örtülü biçimde AB’yi, ilk döneminde yaptığı gibi, adeta yeniden düşman, ulusların egemenliğini sınırlayan ve ABD karşıtı bir güç olarak gördüğünü ortaya koymaktadır. ABD ile Avrupa arasında beliren çatallaşmayı daha da derinleştiren bir duruş sergilemektedir.

2. Dünya Savaşı’ndan bugüne değin, çeşitli iç krizlerle karşılaşmış olmakla birlikte transatlantik topluluğun Avrupa kanadını karşısına almaktan kaçınan Amerikan yönetimlerinin tersine Avrupalı müttefiklerine üstün bakan, mevcut çekişmeli ortamda onların verebileceği desteği pek de önemsemeyen bir tavır ortaya koymaktadır.

Stratejinin en ironik amaçlarından birinin Avrupa’ya hasredilmiş olması dikkat çekmektedir. Buna göre ABD, “elitlerin sürüklediği, Avrupa’daki, Anglo alandaki (*Anglosphere*) ve demokratik dünyadaki ve özellikle müttefik ülkeler bünyesindeki temel özgürlüklere yönelik antidemokratik kısıtlamalara karşı çıkacaktır.” (Dempsey 2025: 2). Bünyesinde yeşermesine izin verdiği “yeni elit tayfasının” çarpık fikir ve tasarruflarıyla mücadele edilmesi gereğiyle yüzleşmek yerine, egemen ulus-devletlere saygı göstermeyi yeni Stratejisiyle üstlenen ABD’nin Avrupa’yı ve diğer müttefiklerini topa tutan yaklaşımı tam bir garabet ve aczdır.

Avrupa’ya mesajı açıktır: “Savunma harcamalarını arttır; bölgedeki

güvenlik için sorumluluk al; ABD’den daha fazla ürün tedarik et ve Amerikan iş çevrelerinin Avrupa pazarına girişindeki engelleri kaldır.” Trump ve çevresi için Avrupa’nın “21. Yüzyıl Rönesansı” bundan ibarettir.

Avrupa’ya bu denli yüklenirken 2017 Stratejisinde ana rakipleri olarak gördüğü Rusya ve Çin’e karşı çok daha mutedil bir yazımın yeni Stratejiye damgasını vurduğu görülmektedir. Örneğin Avrupa’ya ayrılan bölümde Avrupalıların Rusya’yı varoluşsal bir tehdit olarak gördüklerine atıf yapılmaktadır. Rusya, NATO’nun 2022’de ABD’nin de kabul ettiği ana strateji belgesinde en doğrudan ve önemli konvansiyonel tehdit olarak tanımlanmıştı. Bu açıdan, ABD’nin Rusya’yı Avrupalı müttefiklerden farklı olarak artık tehdit olarak algılamadığı, dolayısıyla tehdit değerlendirmesinde de Avrupa’dan ayrıştığı tescil olunmaktadır (Pifer 2025). ABD, Rusya’yı artık Avrasya kara kütlesinin Avrupa ayağında istikrarın yeniden tesis edilmesinde gerekli bir stratejik aktör olarak addettiğini ve NATO’nun tehdit değerlendirmesiyle kendini bağımlı görmediğini ortaya koymaktadır.

Stratejide Çin’e ilişkin yazımlar da bir önceki Stratejiye göre yumuşatılmıştır. Çin, askerî bir tehdit kaynağı olarak değil, ABD’ye karşı çeşitli bölgelere egemenliğini ve nüfuzunu yansıtmaya çalışan bir rakip olarak görülmekte ve bu durumu engellemek üzere Çin nüfuzunun yayıldığı yerlerde “seçici çok taraflı iş birlikleriyle” ABD’nin çıkarlarını yeniden tesis edecek bir yol izleneceği kaydedilmektedir (Kim 2025). Buna karşılık, Tayvan Boğazı’ndaki Çin-Tayvan gerilimi meselesinde yeni bir yaklaşım ortaya koymamakta, oradaki tek taraflı statü değişikliğine karşı çıkılacağı ve Tayvan’a yönelik herhangi bir saldırıyı

caydırarak askeri kapasitenin ABD'nin yalnız başına değil, bölgedeki müttefiklerinin de vereceği destekle sağlanacağı vurgulanmaktadır.

Ortadoğu'daki aktörlerle ilişkiler bağlamında bölgedeki yönetim şekillerinin oldukları gibi kabul edilerek, dolayısıyla yönetim alanına ve değerlere girmeden, bölge ülkeleriyle al-ver ilişkisine dayalı ve ABD çıkarlarını esas alan ilişkiler kurulması hedeflenmektedir. Aynı yaklaşımın Afrika'daki devletlerle ilişkiler bakımından da geçerli olduğu görülmektedir.

Kısaca yeni Strateji, ABD için artık küresel çapta ortak değerlerin önemini yitirdiğini, "Önce Amerika" esasının çıkarıcı ve merkantilist bir temelde ABD politikalarına yön vereceğini teyit ve tescil eden önemli bir rehber belgedir (Kuok 2025).

Sonuç

Küresel sistem özellikle 2014'ten bu yana ardı ardına darbeler almaktadır. Rusya'nın 2014'te Kırım'ı ilhakıyla başlayan Ukrayna'ya yönelik savaşı önemli bir dönüm noktası olmuştur. ABD'nin, yükselen Çin'le başlayan stratejik rekabetinin neden olduğu ivmelenme küresel düzenin daha da derin boyutlarda bozulmasına meydan vermiştir. Ekim 2023'ten bugüne Ortadoğu'da değişmekte olan denge ve dinamikler küresel düzenin kurallar ve normlar bağlamında dağılmasını daha da hızlandırmıştır. Ukrayna ve Ortadoğu krizleri uluslararası hukukun altüst olmasına neden olmuştur. Tüm bu ağır tabloya ABD revizyonizminin Trump 2.0 döneminde tavan yapması eklenmiştir. Küresel sistemi ayakta tutan dengeler parçalanmakta, dünya düzeni daha

fazla ivmeyle belirsizlik, kargaşa ve daha şiddetli rekabete sürüklenmektedir. Bu geçiş döneminde tanımlanması mevcut koşullarda güçlük arz eden, küresel ölçekte bir yeniden yapılanmaya gidilmektedir.

ABD ile Avrupa arasındaki ayrışma ABD'nin yeni Güvenlik Stratejisinin etkisiyle tavan yapmıştır. Avrupalı müttefik ülkelerde ABD'yle ilişkiler bağlamında başlıca iki ana akımın boy gösterdiği gözlenmektedir. Bunlardan biri, farklı koşullar mevcut olsa da 2. Dünya Savaşı öncesinde Birleşik Krallık Başbakanı Chamberlain'in Nazi Almanyası'na karşı benimsediği yatıştırma (*appeasement*) politikasının güncellenmiş bir versiyonunu ABD'ye karşı devreye almaktır. Diğeri ise, Almanyası Şansölyesi Merz'in ifadesiyle *Pax America*'nın artık son bulunduğunu kabul edip (DW Türkçe 2025), Avrupa'nın kendi kaderini kendinin belirleyeceği bir yolu bulmaktır. Bu ikinci adımın tedricen de olsa Avrupa'nın büyük güçleri arasında daha fazla yankı bulunduğu öne sürülebilir.

Bir yandan, mevcut geçiş döneminde transatlantik çerçeveyi imkanlar ölçüsünde koruma gayretlerinin gündemde kalacağını varsaymak daha gerçekçi bir yaklaşım olur. Diğer yandan, 2025 Güvenlik Stratejisi'ni takiben yayımlanması beklenen 2025 Savunma Stratejisi'nde Avrupa'yı ne gibi "sürprizlerin" beklediği ise belirsizliğini korumaktadır. Her hâl ve kârda Trump'ın birinci ve ikinci döneminde ortaya koyduğu söylem ve eylemler ABD'ye karşı güveni tamir ve telafi edilmesi güç boyutlarda aşındırmıştır.

Sözkonusu Amerikan stratejilerinin kamuoyuna açıklanmayan nüshalarında, 2. Dünya Savaşı'nın üç galip devleti tarafından belirlenen Yalta

Düzeni'ni çağrıştıracak (bu kere Washington 2.0) bir küresel düzenin inşa edilmesine dönük bir anlayışın tecelli etmemesi umulur. Bu çerçevede, ABD-Çin-Rusya üçlüsünün nüfuz sahalarını kendi aralarındaki üçlü bir mutabakatla hayata geçirmeye yönelmemelerini sağlayacak karşı tedbirler üzerinde çalışılması kaçınılmaz hale gelebilir. Bu süreçte, eski gücünde olmasa da Avrupa'ya önemli bir görev düşmektedir.

Başlayan ve derinleşen bu tehlikeli dönemin atlatılmasında Türkiye de kendi payına düşen yapıcı bir rol üstlenmek gerçeğiyle karşılaşabilir.

Çünkü ne Türkiye'nin ne de diğer bölgesel aktörlerin karşısında artık geleneksel Batı ve onun temsil ettiği değerler bulunmaktadır. Türkiye için kuralsızlık, normsuzluk ve çıkarıcılığın baskın olduğu sarsıntılı bir dönemden yara bere almadan çıkmanın ana yollarından biri, başka mecralarda macera aramak yerine, Avrupa güvenliğini sağlamlaştırmaya ve hem bölgede hem dünyada karşı bir denge tesis etmeye yönelik arayış ve girişimlerin içinde faal olup, yapıcı ve yönlendirici bir rol oynamak becerisini sergilemektir.

Kaynakça

Bergmann, M. 2025. The NSS That Could Destroy the NATO Alliance. CSIS, 5 Aralık, <https://www.csis.org/analysis/nss-could-destroy-nato-alliance>.

Balta, E. 2025. Trump'ın 2025 Güvenlik Doktrini ve "İki Batı'nın Resmilesmesi. Ankara Politikalar Merkezi, 10 Aralık, <https://apm.org.tr/2025/12/10/trumpin-2025-guvenlik-doktrini-ve-iki-batinin-resmilesmesi/>.

Cattler, D. 2025. What the New US National Security Strategy Really Signals for Europe. ICDS, 8 Aralık, <https://icds.ee/en/what-the-new-us-national-security-strategy-really-signals-for-europe/>.

Daalder, I. 2025. Trump's Unserious — But Dangerous — National Security Strategy. *America Abroad*, 7 Aralık, <https://ivodaalder.substack.com/p/trumps-unserious-but-dangerous-national>.

Dempsey, J. 2025. Europe Needs to Hear What America is Saying. Carnegie Endowment for International Peace, 9 Aralık, <https://carnegieendowment.org/europe/strategic-europe/2025/12/europe-needs-to-hear-what-america-is-saying?lang=en>.

DW Türkçe. 2025. Almanya Başbakanı Merz uyardı: Pax Americana bitmiştir. 14 Aralık, <https://www.dw.com/tr/almanya-ba%C5%9Fbakan%C4%B1-merz-uyard%C4%B1-pax-americana-bitmi%C5%9Ftir/a-75150031>.

Goldstein, S. M. 2023. *Understanding the One China Policy*. Washington, DC, Brookings Institution, <https://www.brookings.edu/articles/understanding-the-one-china-policy/>.

Harding, E. 2025. The National Security Strategy: The Good, the Not So Great, and the Alarm Bells. CSIS, <https://www.csis.org/analysis/national-security-strategy-good-not-so-great-and-alarm-bells>.

Iyengar, R. ve C. Lu. 2025. Trump's New National Security Strategy Goes Full "America First". *Foreign Policy*, 5 Aralık, <https://foreignpolicy.com/2025/12/05/trump-national-security-strategy-america-first/>.

Kelly, R. E. ve P. Poast. 2025. How Much Abuse Can America's Allies Take? Longtime Partners Will Soon Start to Drift Away. *Foreign Affairs*, 8 Aralık, <https://www.foreignaffairs.com/united-states/how-much-abuse-can-americas-allies-take>.

Kim, P. M. 2025. A Familiar Asia Policy, an Unfamiliar America. Brookings Institution, 8 Aralık, <https://www.brookings.edu/articles/breaking-down-trumps-2025-national-security-strategy/>.

Kimmage, M. 2025. Trump's Power Paradox: What Kind of World Order Does His National Security Strategy Seek? *Foreign Affairs*, 8 Aralık, <https://www.foreignaffairs.com/trumps-power-paradox>.

Kuok, L. 2025. Neglecting international order and law threatens 'America First' approach. Brookings Institution, 8 Aralık, <https://www.brookings.edu/articles/breaking-down-trumps-2025-national-security-strategy/>.

Pifer, S. 2025. The Kremlin Has Reason to Celebrate. Brookings Institution, 8 Aralık, <https://www.brookings.edu/articles/breaking-down-trumps-2025-national-security-strategy/>.

Slattery, G. ve H. Pamuk. 2025. Exclusive: US sets 2027 deadline for Europe-led NATO defense, officials say. *Reuters*, 5 Aralık, <https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/us-sets-2027-deadline-europe-led-nato-defense-officials-say-2025-12-05/>.

The Heritage Foundation. 2023. *Mandate for Leadership: The Conservative Promise Project 2025*, https://static.heritage.org/project2025/2025_MandateForLeadership_FULL.pdf

The White House. 2017. *National Security Strategy of the United States of America*, <https://trumpwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>.

The White House. 2021. *Indo-Pacific Strategy of the United States*, <https://bidenwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2022/02/U.S.-Indo-Pacific-Strategy.pdf>.

The White House. 2025. *National Security Strategy of the United States of America*, <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2025/12/2025-National-Security-Strategy.pdf>.

Tocci, N. 2025. Does Europe Finally Realize It's Alone? *Foreign Policy*, 5 Aralık, <https://foreignpolicy.com/2025/12/05/national-security-strategy-2025-trump-europe-russia-ukraine-war/>.

Mehmet Fatih Ceylan

Emekli Büyükelçi Mehmet Fatih Ceylan 1979 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nin Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun olmuştur. Üniversite mezuniyetini takiben Rutgers/Princeton (ABD) üniversitelerinde yüksek lisans çalışması yapmış ve uluslararası ilişkiler dalında Master derecesi almıştır.

1979 yılında Dışişleri Bakanlığı'nın Kıbrıs İşleri Dairesi'nde aday meslek memuru olarak kariyerine başlamış; Pakistan, Hollanda, Belçika ve Almanya'daki çeşitli diplomatik görevlerinin ardından 2006-2009 arasında Türkiye'nin Sudan nezdindeki Büyükelçisi olarak görev yapmıştır.

2009-2010 yıllarında İkili Siyasi İşler Genel Müdürlüğü (Doğu Avrupa ile Kafkasya ve Orta Asya ülkeleriyle ilişkileri kapsamaktadır) görevini yürütmüştür.

Bu görevi takiben 2010-2013 yıllarında Doğu Avrupa, Kafkasya, Orta Asya, Uzakdoğu, Kıbrıs-Yunanistan, Denizcilik-Havacılık İşleri ve Uluslararası Güvenlik İşlerinden sorumlu İkili Siyasi İşler Müsteşar Yardımcısı olmuştur. 20 Eylül 2013-15 Kasım 2018 tarihleri arasında Türkiye'yi NATO nezdinde Büyükelçi/Daimî Temsilci olarak temsil etmiştir.

Büyükelçi Ceylan ayrıca, 2010 yılında Türkiye'nin Kırgızistan Özel Temsilcisi olarak da görev yapmıştır.

Sudan ve Kazakistan'dan devlet nişanı almıştır.

Yurtiçi ve yurtdışında üstlendiği görevler itibariyle yaklaşık kırk yıllık kariyerinin büyük bölümünde uluslararası güvenlik ve savunma konularından sorumlu olmuştur.

Büyükelçi Ceylan 2019 yılında emekli olmuştur.

Global Akademi, yatay düzlemde ortak çalışmanın hâkim olduğu, kamuya yönelik kâr amacı gütmeyen gönüllü üretim ile proje-bazlı çalışmaların bir arada yürütüldüğü, her tür bilgi, fikir, yorum ve analizin serbestçe ve kapsamlı tartışılması yoluyla mükemmeliyetin hedeflendiği bir araştırma ve öğrenme merkezidir.

Çalışmalarında uluslararası düzeyde mükemmelliği hedefleyen Global Akademi, küresel gelişmeler ile ilgili olarak bağımsız, tarafsız, bilimsel bilgiye dayanan araştırmalar gerçekleştirmek, basit ve anlaşılır veri üretmek, ihtiyaç duyan kişi ve kurumlara danışmanlık ve çözüm ortaklığı sunmak, eğitim, yayın ve yayım faaliyetlerinde bulunmak ve küresel düzeyde insanlığın karşılaştığı sorunları anlama, anlatma ve çözüm bulma çabalarına katkıda bulunmak amacıyla kurulmuştur.

   / TRGlobalAcademy
www.globacademy.org